Єдиний державний екзамен з УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Демонстраційний варіант
контрольних вимірювальних матеріалів єдиного державного екзамену
2027 року з української мови

Інструкція щодо виконання роботи

Екзаменаційна робота складається з двох частин, що містять 27 завдань. Частина 1 містить 26 завдань, частина 2 – одне завдання.

На виконання екзаменаційної роботи з української мови відводиться 3,5 години (210 хвилин).

Відповідями до завдань 1-26 є цифра (число) або слово (кілька слів), послідовність цифр (чисел). Відповідь запишіть в зоні відповіді в тексті роботи, а потім перенесіть у бланк відповідей №1.

КВМ Бланк

Відповідь: :: А Б В Г Д / 5 2 6 1 3 — 7 52613

Відповідь: :: РАСКИДАТЬИСПУГАТЬ. — 9 РАСКИДАТЬИСПУГАТЬ

Відповідь: :: 124 — 14 124

Завдання 27 частини 2 – твір за прочитаним текстом. Це завдання виконується на бланку відповідей №2.

Всі бланки ЄДЕ заповнюються яскравими чорними чорнилами. Допускається використання гелевої, або капілярної, або пір'яної ручки.

При виконанні завдань можна користуватися чернеткою. Записи у чернетці не враховуються при оцінюванні роботи.

Бали, одержані Вами за виконані завдання, сумуються. Намагайтеся виконати як можна більше завдань і набрати найбільшу кількість балів.

Після завершення роботи перевірте, щоб відповідь на кожне завдання у бланках відповідей №1 і №2 була записана під правильним номером.

Бажаємо успіху!

Частина І

Відповідями до завдань 1-26 є цифра (число) або слово (кілька слів), послідовність цифр (чисел). Запишіть відповідь в поле відповіді в тексті роботи, а потім перенесіть у БЛАНК ВІДПОВІДЕЙ №1 справа від номера завдання, починаючи з першої клітинки, баз пробілів, ком та інших додаткових символів. Кожну букву чи цифру пишіть в окремій клітинці відповідно до наведених у бланку зразків.

Прочитайте текст і виконайте завдання 1-3.

(1) Астрономія, як і всі інші науки, виникла з практичних потреб людини. (2) З розвитком суспільства перед астрономією висувалися все нові і нові завдання, для вирішення яких потрібні були більш досконалі способи спостережень і точніші методи розрахунків. (3) <...> поступово стали створюватися найпростіші астрономічні інструменти і розроблятися математичні методи обробки спостережень.

1

Укажіть речення, у яких правильно передається ГОЛОВНА інформація, що міститься в тексті. Запишіть номери цих речень.

1) Практичні потреби людини призвели до появи астрономії, яка розвивалася незалежно від розвитку людського суспільства.

2) Поява і розвиток астрономії тісно пов'язані з практичними потребами людини, які вимагають більш досконалих способів спостережень і методів розрахунків, у зв'язку з чим стали створюватися найпростіші астрономічні інструменти і розроблятися більш досконалі математичні методи обробки спостережень.

3) З розвитком людського суспільства перед астрономією висувалися завдання, для вирішення яких потрібні були більш досконалі способи спостережень і точніші методи розрахунків.

4) Походження і розвиток астрономії пояснюється потребами людини, що вимагали більш досконалих способів спостережень і методів розрахунків, для яких стали створюватися астрономічні інструменти і розроблятися математичні методи обробки спостережень.

5) Створення найпростіших астрономічних інструментів і вдосконалення математичних методів обробки спостережень призвели до розвитку астрономії.

Відповідь: **_____.**

2

Яке з наведених нижче слів (сполучень слів) повинно стояти на місці пропуску в третьому реченні тексту? Випишіть це слово (сполучення слів).

Адже
Тому
Хоча
Незважаючи на це,
Однак

Відповідь: **_____.**

3

Прочитайте фрагмент словникової статті, у якій наводиться значення слова СУСПІЛЬСТВО. Визначте значення, у якому це слово вживається у другому (2) реченні тексту. Випишіть цифру, що відповідає цьому значенню у наведеному фрагменті словникової статті.

СУСПІ́ЛЬСТВО, *-а, сер.*

1. Сукупність людей, об'єднаних певними відносинами, обумовленими історично змінним способом виробництва матеріальних і духовних благ.

2. Певний економічний лад, а також відповідна надбудова.

3. *біол.* Група рослинних або тваринних організмів, що постійно чи тимчасово співіснують де-небудь; угруповання.

Відповідь: _____.

4

В одному з наведених нижче слів допущено помилку в постановці наголосу: **НЕПРАВИЛЬНО** виділена буква, що позначає наголошений голосний звук. Випишіть це слово.

колесО
перЕпис
фартУх
новИй
оптОвий

Відповідь: _____**.**

5

В одному з наведених нижче речень **НЕПРАВИЛЬНО** вжито виділене слово. **Виправте лексичну помилку, дібравши до виділеного слова паронім. Запишіть дібране слово**.

Вона одягла своє УЛЮБЛЕНЕ плаття.

Комітет ЗДІБНИЙ підготувати цей документ за тиждень.

ОБСЯГ дисертації не повинен перевищувати 150 сторінок.

Наша відповідь була ПРАВИЛЬНОЮ.

Інформація стане в НАГОДІ.

Відповідь: _____.

6

Відредагуйте речення: виправте лексичну помилку, **вилучивши зайве** слово. Випишіть це слово.

Робітникам виплачена зарплата за травень місяць.

Відповідь: **_____.**

7

В одному з наведених іменників допущено помилку у формі кличного відмінка. Виправте помилку і запишіть це слово правильно.

любов
краю
ясеню
Олю
тесляре

Відповідь: **_____.**

8

Установіть відповідність між граматичними помилками і реченнями, в яких вони допущені: до кожної позиції першої колонки доберіть відповідну позицію з другої колонки

ГРАМАТИЧНІ ПОМИЛКИ	**РЕЧЕННЯ**
А) неправильна побудова конструкцій з однорідними членами речення Б) неправильне введення дієприкметникового звороту В) помилка у творені форм присвійних прикметників Г) помилкове уживання одного прийменника в значенні іншого Д) помилкове вживання граматичних форм іншомовних слів	1) Захоплений хлопець картиною, ділився враженнями. 2) Ми часто ходимо до кіна. 3) Хлопець любив жартувати, а також танці. 4) Як відомо, мова – найважливіший засіб спілкування і пізнання. 5) Відлітають журавлі у теплий край. 6) Хто не любить бабушкині пиріжки. 7) Ми часто захоплюємося народною піснею. 8) Ти постаєш в ясній обнові, як пісня, линеш, рідне слово. 9) Реконструкція коштувала біля двадцяти тисяч гривень.

Запишіть у таблицю вибрані цифри під відповідними буквами.

Відповідь:

А	Б	В	Г	Д

9

Укажіть варіанти відповідей, у яких у всіх словах одного рядка пропущена одна й та сама буква. Запишіть номери відповідей.

1) п..ріжок, з..леніти, виш..нька
2) ч..рнетка, к..шеньковий, книж..чка
3) шерш..нь, визволит..ль, в..селощі
4) м..гдаль, ріднес..нький, жод..н
5) кис..нь, с..зонний, р..тельно

Відповідь: _____.

10

Укажіть варіанти відповідей, у яких у всіх словах одного рядка пропущена одна й та сама буква. Запишіть номери відповідей.

1) пр..сісти, пр..бережжя, пр..близний
2) пр..ведений, пр..вертати, пр..багатий
3) ро..чин, ..формувати, бе..хребетний
4) ро..колоти, ..тесати, бе..порадний
5) ..пилювати, ..точений, ..ходинка

Відповідь: _____.

11

Укажіть варіанти відповідей, у яких в усіх словах одного рядка пропущений м'який знак. Запишіть номери відповідей.

1) гос..ті, долен..ці
2) милує..ся, дзен..кіт
3) втр..ох, по-братс..ки
4) шкатул..ці, слиз..кий
5) чист..те, п'ят..десят

Відповідь: _____.

12

Укажіть варіанти відповідей, у яких у всіх словах одного рядка пропущений апостроф. Запишіть номери відповідей.

1) гороб..ята, кров..ю
2) безправ..я, без..іменний
3) в..ялити, без..ядерний
4) зіп..ястись, пр..янощі
5) зав..язка, бур..я

Відповідь: _____.

13

Визначте речення, у якому **НЕ** зі словом пишеться разом. Розкрийте дужки і випишіть це слово.

Коли копають картоплю, ключ угорі журавлиний рідною мовою кличе у

(НЕ)ВІДОМІ краї.

В кім юная душа – той (НЕ)СИВІЄ з горя.

Але є у них барви і дух чорнозему та блакиті; і (НЕ)СПІВУЧІ вони, а тривожні.

Пора б умирати, а (НЕ)ВМИРАЄ, тільки листом плаче, тихо, поволі, як удовиця.

(НЕ)КРАСА красить, а розум.

Відповідь: _____.

14

Визначте речення, у якому обидва виділених слова пишуться разом. Розкрийте дужки і випишіть ці два слова.

(У)ДОСВІТА дві хмароньки зустрілися (В)ГОРІ.

ПРОЖИТИ(Б) так, (ПО)ЛЮДСЬКИ і піти, прибравши для онуків поле миле.

Не (ПО)БАТЬКОВОМУ прізвищу шана, а (ПО)ВЛАСНОМУ розуму.

Хто вік (ПО)БОЖОМУ прожив, (НІ)КОЛИ зла і кривди не чинив, того до смерті будуть поважати.

Все ущухло (В)РАЗ, і стало ТИХО(ТИХО) навкруги.

Відповідь: _____.

15

Укажіть всі цифри, на місці яких пишеться **НН**.

Мамині натрудже(1)і руки назавжди вкарбувались у нашу пам’ять. Пісе(2)ий образ матері – живий храм, сповне(3)ий смутку, стражда(4)я.

Відповідь: _____.

16

Розставте розділові знаки. Укажіть два речення, в яких потрібно поставити **ОДНУ** кому. Запишіть номери цих речень.

1) Я пригорнусь до тебе піснею і яворами золотими крильми пшениці тінявими ярами.

2) Ми маємо право на сум і любов на щастя на сонце і трави.

3) Годилося б думати не тільки про роботу а й про себе.

4) Усе в чеканні спілі краплі рос земля і місяць вишні і тополі.

5) Червоні язики виривалися з горна лизали сіру потріскану глину печі.

Відповідь: _____.

17

Розставте розділові знаки: укажіть цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

Село (1) зачароване зоряним небом (2) хороше синіє (3)

розкиданими хатками.

Відповідь: _____.

18

Розставте розділові знаки: укажіть всі цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

Шпаки (1) це імітатори веселі (2) то іволга у пісні їх дзвенить (3) то хлопчик (4) друзів кличучи (5) свистить.

Відповідь: _____.

19

Розставте розділові знаки: укажіть всі цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

Той (1) у кого порожня душа (2) не може бути справжнім другом (3) він не відчуває людяності в дружбі.

Відповідь: _____.

20

Розставте розділові знаки: укажіть всі цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

Поза центральною вулицею (1) де світять чотири газові ліхтарі на все місто (2) скоро зайде ранній (3) осінній вечір (4) лягає непроглядна тьма (5) яку не можуть здолати кволі вогники гасівок.

Відповідь: _____.

21

Знайдіть речення, у яких **кома ставиться** відповідно до одного й того ж правила пунктуації. Запишіть номери цих речень.

1) Казимир Малевич – відомий реформатор живопису ХХ століття. 2) Народився у польській родині, яка тоді проживала у Києві. 3) Батько служив керуючим на цукровому заводі І. Терещенка, згодом – на цукроварні поблизу Білопілля. 4) Саме на цей період припадає захоплення Казимира українським мистецтвом розпису. 5) Через якийсь час сім'я Малевичів перебирається у Вовчик, потім – до Конотопа. 6) У ці роки Казимир прагне отримати професійну освіту художника, проте це йому ніяк не вдається. 7) У київській школі малювання м.Мурашка він не затримується і переїжджає до Курська. 8) Саме у Курську на художній виставці вперше з'явились роботи Малевича. (*З кн. «100 найвідоміших українців»*)

Відповідь: _____.

Прочитайте текст і виконайте завдання 22-27.

1) Коли розмірковують про те, яким повинен бути гарний лікар, то часто професійну майстерність, знання, досвід протиставляють моральним якостям: чуйності, простоті, товариськості. (2) Хтось резонно каже, що лікар не священик, що його справа – грамотно лікувати, а не втішати. (3) Інші

заперечують: фізичне здоров'я людини нерозривно пов'язане зі здоров'ям душевним. (4) Добрим словом, співчуттям, чуйністю можна швидше вилікувати, ніж найефективнішими лікарськими препаратами.

(5) 17 червня два випускника медичної академії, Кирило Максимов і Артем Бєляков, одягнені в строгі костюми, квапливо крокували вулицею, боячись запізнитися на урочисте вручення дипломів. (6) Раптом, переходячи вулицю, Артем побачив, що у відкритому каналізаційному колодязі хтось лежить. (7) Спекотне сонце, гул машин, люди, що поспішають, кущі бузку, крізь які стікають золотисті струменя світла ... (8) Все як завжди!

(9) А тут, прямо під ногами, нерухомо лежить людина.

(10) – Кирило, підійди!

(11) Кирило підійшов і подивився вниз, потім озирнувся по сторонам.

(12) – Пішли швидше! – пошепки прошипів він. (13) – Вічно ти куди-небудь втрапиш!

(14) – Куди пішли ?! (15) Може, людині погано!

(16) – Тьома, це не людина, а сімдесят кілограмів всілякої зарази!

(17) – Та тут будь-кому впасти – елементарно. (18) Я сам трохи в цю дірку не гепнувся ... (19) Може, так само йшов чоловік, зловив ґаву і впав вниз...

(20) Кирило закотив очі:

(21) – Тьома, у мене червоний диплом, а у тебе синій. (22) Знаєш, чому? (23) Тому що я розумний, а ти – ні. (24) І ось тобі розумна людина говорить: це волоцюга відсипається після бурхливої ночі. (25) Пішли звідси, поки не підчепили якусь заразу.

(26) Артем невпевнено озирнувся, потім зітхнув і став спускатися по залізній драбині в шахту. (27) Чоловік, який лежав горілиць, почувши сторонні звуки, різко здригнувся, злякано підняв бородате обличчя з подряпаними до крові вилицями і щось незрозуміле крикнув.

(28) – Чоловіче, з вами все нормально? – запитав Артем. (29) Зверху пролунав регіт.

(30) – Тьома, ти йому зроби штучне дихання за методом «рот в рот» ...

(31) – Ви не забилися? – голосніше запитав Артем, кривлячись від густого запаху поту і вогкості.

(32) Волоцюга перекинувся на бік і, недружелюбно дивлячись на чужинця, який зненацька ввійшов в його життя, став розтирати затерплі руки.

(33) – Аскорбінки йому дай або через піпетку риб'ячого жиру накапай! – веселився Кирило.

(34) Артем виліз із шахти. (35) Кирило, зображуючи панічний страх, відскочив убік.

(36) – Тьома, не наближайся до мене. (37) Ти тепер біологічна зброя масового ураження ... (38) Подивися на себе! (39) Опудало! (40) Як ти підеш у такому вигляді диплом отримувати?!

(41) Артем зняв піджак і гірко зітхнув: на спині темніли жирні плями, на ліктях, немов п’явки, висіли важкі краплі жовтої фарби.

(42) – Король нетрів околиць! – глузливо похитав головою Кирило, дивлячись на пригніченого друга. (43) – Говорили йому розумні люди ...

(44) ... Коли на сцену під бурхливі оплески вийшов Кирило, ректор вручив йому червоний диплом і, потискуючи руку, по-батьківськи ласкаво посміхнувся. (45) Потім, не випускаючи його руки, повернувся до важливого чиновника з міністерства охорони здоров’я і з гордістю показав на сяючого відмінника.

(46) Артем, почувши своє прізвище, вискочив на сцену, соромлячись незнищуваного запаху смітника, квапливо вихопив диплом з рук ректора і побіг на своє місце.

(*За Є. Лаптєвим*)

22

Які з висловлювань відповідають змісту тексту? Укажіть номери відповідей.

1) Чоловік, який лежав у каналізаційній шахті, як і говорив Кирило, зовсім не потребував медичної допомоги.

2) Під час урочистої церемонії вручення дипломів Артему було ніяково за свій зовнішній вигляд.

3) Невпевненість Артема була обумовлена тим, що він не хотів надавати допомогу бездомному волоцюзі.

4) Кирило вважав себе розумнішим за інших.

5) Артем після події був небезпечним, так як був уражений.

Відповідь: _____.

23

Які з перерахованих тверджень є правильними? Укажіть номери відповідей.

1) У реченнях 2-3 подано розповідь.

2) У реченні 7 подано опис місця.

3) Речення 15 містить висновок з 14.

4) Речення 41 містить елемент опису.

5) У реченнях 34-35 представлено розповідь.

Відповідь: _____.

24

З речень 17-18 випишіть синоніми.

Відповідь: _____.

25

Серед речень 1-5 знайдіть те, яке пов’язане з попереднім за допомогою лексичного повтору. Напишіть номер цього речення.

Відповідь: _____.

Прочитайте фрагмент рецензії, складеної на основі тексту, який Ви аналізували, виконуючи завдання 22-25. У цьому фрагменті розглядаються мовні особливості тексту. Деякі терміни, використані в рецензії, пропущені. Вставте на місця пропусків (А, Б, В, Г) цифри, що відповідають номерам термінів зі списку. Запишіть під кожною літерою відповідну цифру.

26

«Щоб протиставити життєві позиції головних героїв, Є. О. Лаптєв використовує прийом – (А) _____ (в реченнях 16, 21). Незважаючи на відсутність розгорнутих описів, автор зміг створити яскраві психологічні портрети молодих людей. Одним із засобів, використаних автором для характеристики Кирила, є лексичний засіб виразності - (Б) _____ (наприклад, «*підчепили*» в реченні 25) – і тропів – (В) _____ («*король нетрів околиць*» у реченні 42). У той же час у створенні образу Артема важливу роль відіграє синтаксичний засіб виразності – (Г) _____ (речення 26, 46)».

Список термінів:

1) слова книжного стилю
2)епітет
3) ряди однорідних членів
4) розмовна лексика
5) протиставлення
6) літота
7) парцеляція
8) метафора
9) риторичне питання

Відповідь:

А	Б	В	Г

Не забудьте перенести всі відповіді у бланк відповідей № 1 згідно з інструкцією щодо виконання роботи.

Частина II

Для відповіді на це завдання використовуйте БЛАНК ВІДПОВІДЕЙ №2.

27

Напишіть твір за прочитаним текстом.

Сформулюйте одну з проблем, порушених автором тексту.

Прокоментуйте сформульовану проблему. Додайте до коментаря два приклади-ілюстрації з прочитаного тексту, які, на вашу думку, важливі для розуміння проблеми вихідного тексту (уникайте надмірного цитування). Поясніть значення кожного прикладу та вкажіть смисловий зв’язок між

ними.

Сформулюйте позицію автора (оповідача). Висловіть власне ставлення до позиції автора щодо проблеми вихідного тексту (згода чи незгода) й обґрунтуйте його. Додайте приклад-аргумент, спираючись на читацький, історико-культурний або життєвий досвід. (*Не допускається звернення до таких жанрів, як комікс, аніме, манґа, фанфік, графічний роман, комп'ютерна гра*).

Обсяг твору – не менше 150 слів.

Робота, написана без опори на прочитаний текст (не за поданим текстом), не оцінюється. Якщо твір є переказом або повним переписуванням вихідного тексту без коментарів, така робота оцінюється в 0 балів.

Твір пишіть акуратно й розбірливо, дотримуючись норм сучасної української літературної мови.